

RAPPORT RUNDEBORDSSAMTALE:

HVORDAN LEGGE TIL RETTE FOR GRENSEKRYSSSENDE INNOVASJONSSAMARBEID OG NÆRINGSUTVIKLING I NORD?

LULEÅ, 2024

Nordområdene representerer Norges viktigste strategiske satsingsområde, der bærekraftig energi, teknologiutvikling og tettere infrastruktur står sentralt. Samtidig spiller grenseoverskridende samarbeid en nøkkelrolle i å styrke næringsutviklingen og bidra til å posisjonere regionen i et globalt marked. Dette krever en bedre forståelse av hvordan samhandlingen mellom aktører på begge sider av grensen kan optimaliseres.

Det er et betydelig gevinstpotensial i å samarbeide på tvers av grenser, særlig innen teknologiutvikling, innovasjon og tilnærming til internasjonale markeder. Likevel skaper forskjeller i strukturer og regelverk mellom Norge og Sverige utfordringer som må håndteres for å realisere potensialet. Eksisterende virkemiddelapparat mangler ofte tilstrekkelige muligheter til å støtte grenseoverskridende prosjekter, noe som kan hemme utviklingen av innovative løsninger.

En rekke næringslivsaktører er allerede i etableringsfasen i de nordlige regionene av Norge og Sverige, noe som understreker behovet for tiltak som fremmer samarbeid og bærekraftig vekst. Denne rapporten søker å belyse både utfordringer og muligheter i dette landskapet, med mål om å styrke grenseoverskridende samarbeid og næringsutvikling i nordområdene.

Hovedpunkter:

- Nordområdene som Norges strategiske satsingsområde.
- Gevinstpotensialet i grenseoverskridende samarbeid.
- Barrierer i strukturer og regelverk som hemmer utviklingen.
- Behov for bedre virkemidler og støtte til innovasjon.

Formålet med arrangementet var å diskutere muligheter og utfordringer knyttet til grenseoverskridende næringsutvikling mellom Norge og Sverige i nord.

Sammen ønsket vi å utforske hvordan samarbeid på tvers av grensen kan styrkes, hvilke gevinster som kan oppnås, og hvilke hindre som må overvinnes for å realisere dette potensialet. Arrangementet samlet næringslivsaktører, lokale og regionale beslutningstakere samt andre interessenter for å utveksle erfaringer, dele suksesshistorier og identifisere konkrete løsninger på utfordringer.

Diskusjonene fokuserte på temaer som energi, grønn omstilling og infrastruktur, hvor det ble belyst eksempler på vellykkede prosjekter og identifisert strukturelle og regelverksmessige barrierer. Et viktig mål var å komme frem til konkrete anbefalinger og strategier som kan styrke den grensekryssende næringsutviklingen. Gjennom erfaringsdeling og samarbeid ble det lagt grunnlag for videre tiltak som kan bidra til en bærekraftig vekst i regionen.

Arrangementet var et resultat av samarbeid mellom Norges ambassade i Stockholm, Arctic Frontiers, Energi i Nord, Innovasjon Norge, SINTEF Helgeland, LTU Business og Länsstyrelsen i Norrbotten. Diskusjonene resulterte i flere hovedfunn og anbefalinger, som vil bli presentert i denne rapporten.

Hovedpunkter:

- Fokus på muligheter og utfordringer ved grensekryssende samarbeid.
- Energi, grønn omstilling og infrastruktur som nøkkeltemaer.
- Behov for konkrete tiltak og strategier for å styrke samarbeidet.

Sterkere samarbeid i nord – veien fremover

Introduksjon på arrangementet av Petter Bjørkli, Leder for Industriell Utvikling i Energi i Nord.

Om noen få år håper vi å kunne se tilbake på denne dagen som en viktig del av starten på et sterkere samarbeid i nord. Et samarbeid som ikke bare tjener oss, men som også er nødvendig for å møte utfordringene vi står overfor.

Dagens geopolitiske situasjon påvirker alle deler av samfunnet, inkludert næringslivet. I tillegg skjer oppvarmingen i Arktis tre ganger raskere enn det globale gjennomsnittet – vi er blant de første som merker konsekvensene av dette. Derfor kan vi ikke sette oss tilbake og vente på at andre løser problemene. Vi må handle nå – kutte utslipp, omstille næringslivet og bygge en bærekraftig fremtid.

For å lykkes med den nødvendige omstillingen er vi avhengige av et bredt og robust samarbeid mellom næringsliv, akademia og offentlige myndigheter. Historien til Energi i Nord viser hvordan koblingen mellom næring, forskning og kompetanse kan skape store ringvirkninger.

Når vi nå står overfor et nytt skifte, må vi sikre at kunnskap og investeringer blir værende i nord, og at regionen selv tar eierskap til utviklingen.

Innovasjon, mulighetsfokus og samarbeid er nøkkelen

Gjennom samarbeid kan vi ligge på topp i verdikjeden, utnytte naturressursene våre på en smart og bærekraftig måte, og utvikle både eksisterende og nye næringer. Dette gir ikke bare økonomisk vekst, men også stolthet og eierskap til lokalsamfunnene.

En bærekraftig fremtid krever at morgendagens arbeidstaker ser muligheter i regionen. Initiativer rettet mot de unge bør handle om mer enn å vokse opp her; de skal gi unge eierskap til egen fremtid gjennom nettverk, utdanning og innovasjon. Samtidig må dialogen mellom næringsliv og utdanning styrkes for å sikre at kompetansen vi utvikler er tilpasset fremtidens behov.

Fremtiden krever også at vi er teknologisk konkurransedyktige og forstår de globale markedene vi opererer i. Vi må tilrettelegge for innovasjon og sørge for at våre næringer står klare til å møte internasjonal konkurranse. Teknologiutvikling er en forutsetning for å lykkes.

En fremtidsrettet debatt

En nyansert og kunnskapsbasert samfunnsdebatt er avgjørende for å håndtere komplekse utfordringer. Polarisering og desinformasjon kan ikke få sette premissene for samfunnsutviklingen. En konstruktiv debatt, basert på fakta og forskning, gir oss de verktøyene vi trenger for å løse både klimautfordringene og de sikkerhetspolitiske spenningene som preger vår tid.

Gjennom samarbeid på tvers av sektorer kan vi møte de store utfordringene vi står overfor og samtidig utnytte de enorme mulighetene som finnes i nord. La oss bygge en fremtid der nord i Norden tar lederskap i den grønne omstillingen og viser vei for resten av verden.

Det starter i dag – sammen!

Muligheter for samarbeid

Nordområdene har unike forutsetninger for grønn vekst, men dette krever strategisk samarbeid på tvers av grenser. Sverige har lyktes gjennom en kombinasjon av statlige tilskuddsordninger, langsiktige infrastruktursatsinger og nasjonale industrikoordinatorer.

Luleå og Norrbotten har vist hvordan lokal verdiskaping kan kombineres med global konkurranseevne, blant annet gjennom fossilfri stålproduksjon og avanserte logistikknettverk.

Temaer fra innledere

- John Kostet presenterte hvordan Nord-Sverige har kombinert grønn industriutvikling og sosial vekst.
- Petter Bjørkli løftet fram behovet for bedre elektrisitets- og logistikknettverk i Nord-Norge.

Diskusjoner og funn

- Grønn teknologi og sirkulære verdikjeder bør prioriteres i grenseoverskridende samarbeid.
- Næringslivet, instituttsektoren og akademia må knyttes tettere sammen for å fremme innovasjon og utdanning.

Nøkkelpunkter:

- Tilgang til bærekraftig energi og råvarer er avgjørende.
- Opprettelse av felles møteplasser og samarbeidsarenaer er nødvendig.
- Sverige viser at koordinert politikk kan drive frem konkrete resultater.

Utfordringer og løsninger

Nordområdene står overfor betydelige demografiske og strukturelle utfordringer. Nord-Sverige har håndtert dette ved å bygge ut fornybar energi og infrastruktur, og slik lagt til rette for nye arbeidsplasser og verdiskaping. Dette har ført til økt befolkning, store investeringer og økonomisk vekst.

Temaer fra innledere

- Kristina Torbergson understreket behovet for effektive logistikk-løsninger og finansiering.
- Lotta Finstorp presenterte hvordan svenske strategier for grønn omstilling kan overføres til norske forhold.

Diskusjoner og funn

- INTERREG-programmet må reformeres for å sikre like finansieringsvilkår mellom Norge og Sverige.
- Behov for bedre koordinering mellom myndigheter og lokalsamfunn for å løse arealbrukskonflikter.

Nøkkelpunkter:

- Grønn omstilling krever bedre politiske rammebetingelser.
- Tilgang til kompetanse og arbeidskraft er kritisk for vekst.
- Nordområdene trenger en helhetlig strategi for bærekraftig utvikling.

Oppsummering

Workshopen avdekket et stort potensial for samarbeid, men også klare utfordringer som må løses. Sverige har vist at grønn vekst er mulig gjennom koordinering og målrettet satsing. For Nord-Norge ligger nøkkelen i å bygge videre på eksisterende styrker, som tilgang til fornybar energi, samtidig som man etablerer rammebetingelser som kan tiltrekke investeringer og støtte innovasjon.

- Infrastrukturutvikling, spesielt innen energi og transport, må prioriteres.
- Felles finansieringsordninger og grenseoverskridende politikk kan gi resultater.
- Rekruttering og utdanning er avgjørende for å bygge en robust arbeidsstyrke.

**ARCTIC
FRONTIERS**

Länsstyrelsen
Norrbotten

Norwegian Embassy
Stockholm

ENERGI
I NORD

SINTEF

Innovasjon
Norge